

УДК 94(477) «20»

DOI: 10.30840/2413-7065.4(85).2022.270119

ЗАКОРДОННЕ УКРАЇНСТВО КРАЇН ЄВРОПИ ТА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ У ПРОТИСТОЯННІ ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ СУПРОТИ УКРАЇНИ

Любов ОТРОШКОorcid.org/0000-0002-1204-7493

науковий співробітник відділу української етнології НДІУ

Анотація. У статті проаналізовано та підкреслено важливу роль української діаспори країн Європи та Північної Америки, яку вона продовжує відігравати після повномасштабного вторгнення збройних сил Росії в Україну. Охарактеризовано підтримку українців діаспорою в умовах підступної та неспровокованої військової агресії РФ проти України та українців. Зокрема, представлено актуальний стан вивчення ролі закордонного українства країн Європи та Північної Америки. Простежено, яким чином українська діаспора за допомогою як урядових, так і неурядових міжнародних гуманітарних організацій від початку військового конфлікту продовжує підтримувати Українську державу та допомагає подолати наслідки збройної експансії РФ. Виявлено, що після збройної агресії РФ на територію Української держави українська діаспора активно включилася у боротьбу за збереження української державності, етнокультурного простору, етнічної культури та ідентичності. Показано, що українські громади за кордоном взяли на себе інформаційну, дипломатичну, фінансову, гуманітарну, військову, культурну та соціальну роботу. З'ясовано, що закордонне українство постійно прискорює перемогу України в російсько-українській війні, активно підтримуючи біженців та переселенців, надаючи дипломатичну та фінансову підтримку через міжнародні та гуманітарні програми й фонди, знаходячи тимчасовий притулок, сприяючи надходженню військової, медичної та гуманітарної допомоги в Україну, обмежуючи інфотерор в медіа та кіберпросторі. Обґрунтовано, що за сприяння закордонних українців діють соціально-гуманітарні центри допомоги як від волонтерів, так і від міжнародних благодійних організацій. Висвітлено, що посольства України у тісній співпраці з закордонними українцями активно поширюють знання про Україну, її минуле й сучасність, сприяючи, таким чином, подальшій консолідації України як держави-стратегічного партнера з давньою історією, багатою культурою та чітко визначеними європейськими і північноатлантичними перспективами.

Ключові слова: закордонне українство; українська діаспора; Європа; Сполучені Штати Америки; Канада; збройна агресія Росії проти України.

UKRAINIANS IN COUNTRIES OF EUROPE AND NORTH AMERICA OPPOSING ARMED AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION AGAINST UKRAINE

Liubov OTROSHKO

research fellow of the Department of Ukrainian Ethnology of RIUS

Annotation. The article analyzes and emphasizes the important role of the Ukrainian diaspora in the countries of Europe and North America, it continues to play after the full-scale invasion of Ukraine by Russian armed forces. The support of Ukrainians by the diaspora in the conditions of insidious and unprovoked military aggression of the Russian Federation against Ukraine and Ukrainians is characterized. In particular, the current state of studying the role of Ukrainians abroad in European

© Отрошко Л.

and North American countries is presented. It is traced how the Ukrainian diaspora, with the help of governmental and non-governmental international humanitarian organizations, continues to support the Ukrainian state from the beginning of the military conflict and helps to overcome the consequences of the armed expansion of the Russian Federation. It was revealed that after the armed aggression of the Russian Federation on the territory of the Ukrainian state, the Ukrainian diaspora actively joined the struggle for the preservation of Ukrainian statehood, ethnocultural space, ethnic culture and identity. It is shown that Ukrainian communities abroad have undertaken informational, diplomatic, financial, humanitarian, military, cultural and social work. It has been found that Ukrainians abroad constantly accelerate the victory of Ukraine in the Russian-Ukrainian war actively supporting refugees and displaced persons, providing diplomatic and financial support through international and humanitarian programs and funds, finding temporary shelter, promoting the flow of military, medical and humanitarian aid to Ukraine, limiting infoterror in the media and cyberspace. It is substantiated that with the assistance of Ukrainians abroad, social and humanitarian aid centers operate both from volunteers and from international charitable organizations. It was highlighted that Ukrainian embassies, in close cooperation with Ukrainians abroad, actively spread knowledge about Ukraine, its past and present, thereby contributing to the further consolidation of Ukraine as a strategic partner state with a long history, rich culture and clearly defined European and North Atlantic perspectives.

Key words: Ukrainians abroad; Ukrainian diaspora; Europe; United States of America; Canada; Russia's armed aggression against Ukraine.

Актуальність дослідження. В умовах збройного протистояння з Російською Федерацією (далі – РФ) закордонне українство стало значною підтримкою, «голосом України» у світі, а також опосередковано постраждалою стороною у гібридній війні, що розпочав Кремль проти українського народу. Певний час, а точніше, весь час, відколи РФ очолив путінський уряд, як в Україні, так і за її межами велася прихована підготовка до поступового повернення її до складу «Великоросійської неоімперії», або реінкарнації «Союза-2.0». Підготовка йшла як на ідеологічному, так і на культурному, економічному, фінансовому, торговельному, міжнародному, дипломатичному та інших фронтах, як на загальноукраїнському, так і на міждержавному рівнях. Прихована робота, що велася проти українського народу, стала ще й «культурною війною», тобто війною проти українського етнокультурного простору загалом. В її ідеологічну основу В. Путін поклав боротьбу з українською етнокультурною

самобутністю, історико-культурною спадщиною і національним волелюбним самоусвідомленням і прагненням до волі та державної незалежності українського народу в кордонах суверенної держави Україна. В український парламент та в регіони направлялися спеціальні агенти, які з самого початку працювали на кремлівську ідеологію та впроваджували ідею «русского мира» в український етнокультурний простір. Вони поширювали ностальгію за радянським часом, «братської» єдністю і т. п., що підривало власне українське прагнення до волі, свободи та сповільнювало розвиток громадянського суспільства і демократичних цінностей на шляху до європейської інтеграції. Саме ці колаборанти працювали на підриг суверенітету та територіальної цілісності незалежної України, переконуючи, що Україна – це частина «великого русского мира», нав'язуючи «великорусские» ідеї українцям, схилиючи до «исторического братского союза» тощо. Саме так Кремлю вдалося значним чином

зросійшити українців північно-східних, східних та частково південних регіонів України та АР Крим. Тож завдяки реваншистській політиці кремлівського уряду з відновлення імперсько-радянської ідеології та заради стратегічних пріоритетів українці на 31-му році своєї відновленої незалежної державності знову опинилися під тиском агресивно налаштованого північно-східного сусіда з імперськими завойовницькими амбіціями у зовнішньополітичній діяльності. А от закордонним українцям вдалося уникнути прямого впливу ідеології т. зв. «русского мира». Тому від початку активної фази реваншистської політики, збройної агресії та терористичних актів Кремля проти України діаспоряни активно підтримували спротив українців та їхню боротьбу за збереження української державності та суверенітету.

Мета та завдання дослідження: проаналізувати та підкреслити роль української діаспори країн Європи та Північної Америки, яку вона продовжує відігравати як до, так і після повномасштабного вторгнення збройних сил РФ в Україну; дослідити підтримку українців діаспорою в умовах підступної та неспровокованої військової агресії РФ проти України та українців.

Новизна. У статті представлено стан вивчення ролі закордонного українства країн Європи та Північної Америки у протистоянні збройній агресії РФ супроти України та проаналізовано, яким чином українська діаспора за допомогою як урядових, так і неурядових міжнародних гуманітарних організацій від початку військового конфлікту продовжує підтримувати Українську державу та допомагає подолати наслідки збройної експансії РФ.

Джерела та новітні дослідження проблеми. Діаспорознавство стало предметом дослідження багатьох науково-дослідних й освітніх закладів в Україні. Проблемами досліджень діаспори в Україні займаються такі наукові інституції, як Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (далі – МІОК), Інститут досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара (що діє як структурний підрозділ Національного університету «Острозька академія»), Центр українознавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та ін. Діаспора також є предметом дослідження в українознавстві, а в умовах повномасштабної агресії РФ проти України та українців вона є досить значним та впливовим чинником у протидії російській агресії.

Наразі українські дослідники досить пильно аналізують нові реалії міжнародних відносин, які склалися у зв'язку із нападом Росії на Україну, звертаючись водночас до історичного досвіду та уроків минулого [10], висвітлюють міждержавне співробітництво в рамках European Union (EU) – Європейського Союзу (далі – ЄС), United Nations (UN) – Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН), North Atlantic Treaty Organization – Північноатлантичного альянсу (далі – НАТО) тощо [23].

Українськими вченими ведуться дослідження українських громад за кордоном, розглядаються проблеми сучасних міграційних процесів з України, особливості формування новітніх громад українських мігрантів та діяльність українських діаспорних організацій з давньою історією, виклики збереження

української ідентичності за кордоном, а також способи взаємодії закордонних українців з Україною. Зокрема, проблемою двовекторних стосунків Української держави та української діаспори у світових реаліях займається І. Ключковська. Питання зарубіжного (закордонного) українства як полісуб'єктного феномену та його роль у відстоюванні національних інтересів України висвітлено вченими Н. Авер'яноюю та Т. Воропаєвою. Місце української діаспори в сучасних міжнародних відносинах та зарубіжний досвід для України дослідив І. Дерев'яноко. Українознавчі студії у США та Канаді та волонтерську діяльність українців Північної Америки в умовах російської агресії дослідила І. Краснодемська. Дослідженням проблем української діаспори Канади займається О. Дзира. Збереження національно-культурної ідентичності представниками української діаспори в українознавчому аспекті дослідила О. Газізова. Двосторонні українсько-американські відносини та зв'язки розглянула Л. Біловус. Дослідженням джерелознавчих аспектів вивчення української діаспори США та її місця і ролі у процесах українського державотворення займаються І. Недошитко та О. Гомотюк та ін. [23].

Виклад основного матеріалу. Певна частина українців внаслідок тих чи інших історично зумовлених обставин розсіяна по всьому світу та перебуває певну частину свого життя поза межами країни свого походження. Під впливом певних культурно-історичних обставин вони емігрували за кордон, мають статус закордонних українців і вважаються українською діаспорою, зберігаючи духовний зв'язок з Україною. Представники діаспори, як одного із важливих чинників етнокультурного розвитку, виконують

роль «культурних посередників», є ретрансляторами, які презентують українську культуру, та носіями українськості в «іншому» етнокультурному просторі.

Якщо простежити, як за роки української незалежності змінилося ставлення українців до української діаспори, то отримуємо позитивні результати. Приміром, опитування «Обізнаність мешканців України про діаспору та ставлення до неї», ініційоване МІОК та на волонтерських засадах проведене Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» у серпні 2021 р. в усіх регіонах України, окрім Криму та окупованих територій Донецької і Луганської областей, показало, що ставлення до діаспори або світового українства в Україні змінилось [19].

Результати опитування свідчать, що до початку війни РФ в Україні питаннями, що стосуються української діаспори, цікавилися 23% громадян, проте майже 70% ставилися до неї позитивно, порівняно з тим, як було до відновлення незалежності України. Більшість респондентів (75%) вважали, що українська діаспора мала би бути дипломатом України у світі, популяризувати державу за кордоном. 12% опитаних відповіли негативно, 13% не знали відповіді. При цьому лише 30% з опитаних респондентів вважали, що Українська держава має виділяти гроші для підтримки українських організацій за кордоном. Майже 50% – проти цього і близько 20% – не визначилися з відповіддю. Це вже є позитивним явищем, адже діаспора завжди підтримувала Україну. Зокрема, дуже активно в питаннях захисту української мови, збереження національної самоідентифікації (традиції та звичаї) та культурно-історичної пам'яті (геноцид, Голодомор) тощо. На запитання «Чи варто Україні

залучати українську діаспору до вкладання коштів в економіку України?» 71% опитаних відповіли позитивно, а 14% – негативно. 35% опитаних вважають, що до роботи у керівних органах державної влади слід залучати представників світового українства. А близько половини (47%) – проти цього, 18% не визначилися з відповіддю. На думку понад 55% опитаних, представників діаспори варто залучати до навчального процесу в Україні, а 29% не погоджуються з цією думкою, 14% не відповіли [19].

На думку директора МІОК І. Ключковської, якби таке дослідження провели в середині 90-х чи на початку 2000-х років, то результати були б суттєво гіршими. Бо у цей час українське суспільство ще не позбулося пережитків «советского» минулого, а отже, ставлення до діаспорян було як до «буржуазних націоналістів-зрадників». «На сприйняття українським суспільством діаспорян вплинула допомога, яку світове українство надало Україні під час Майданів. Цифри, які ми отримали сьогодні, не найгірші. Впливають такі фактори, як обізнаність про українську діаспору, стан матеріального забезпечення, рівень освіти, націо- і євроорієнтовані вибори. Чим більше українці знають про діаспору, тим глибше розуміють необхідність її підтримки і залучення для розвитку України. Не здивувала тенденція про обізнаність про українську діаспору від заходу і до сходу, півдня України, бо це теж добре корелює з євроінтеграційними прагненнями, цінностями мешканців України», – говорить І. Ключковська [19].

А якби схоже дослідження було проведено після початку повномасштабної війни РФ в Україні, то результати опитування були б зовсім іншими. Українське

суспільство внаслідок цього різко звільнилося від нейтрального ставлення до «русского мира», «спала полуда» з очей щодо справжніх планів кремлівського уряду з приводу України. Швидкими темпами українці продовжують налагоджувати та підтримувати зв'язки зі світовим українством, врешті-решт, зрозумівши, що справжні брати та сестри – це ті, хто хоч живуть і не в Україні, та переймаються за долю та суверенітет України, а не ті, що виконують злочинні накази та захищають «імперського самодержця» В. Путіна.

Нові геополітичні умови активізували нові конфлікти, що суттєво вплинуло на співпрацю України з українськими громадами за кордоном. Завдяки притаманній українцям здатності до самоорганізації Українська держава, волонтери в Україні та закордонні українці після початку збройного нападу РФ на Україну об'єдналися для спільної боротьби. Оскільки закордонне (зарубіжне) українство є невід'ємною частиною світового українства, то підтримка закордонних українців – зобов'язання нашої держави, а співпраця з ними сприяє консолідації української нації та всього українства, утверджує позитивний імідж України на міжнародній арені [4]. Діаспора є сполучною ланкою між керівництвом своєї країни і державою проживання. Як один із важливих чинників сучасної системи міжнародних зв'язків представники діаспори здатні виконувати роль «культурних амбасадорів», а також репрезентативну, комунікативну, політичну, волонтерську та інші функції, долаючи відмінності між культурами. Державне регулювання правового статусу закордонних українців здійснюється на основі відповідних положень Конституції

України, Закону України «Про закордонних українців» [9], Національної концепції співпраці із закордонними українцями [21], інших нормативно-правових актів України з урахуванням законодавства держав, у яких постійно проживають закордонні українці. До того ж у державному бюджеті України передбачено фінансову підтримку забезпечення міжнародного позитивного іміджу України, діяльності Українського інституту та здійснення заходів щодо підтримки зв'язків з українцями, які проживають за межами України [15].

Війна Росії з Україною, що триває вже дев'ятий рік, стала чинником, який спричинив нову – п'яту – хвилю еміграції українців (попередні чотири хвилі мали місце в кінці XIX – протягом всього XX ст.). Після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 р. мирні люди несподівано стали вимушеними переселенцями або біженцями. Частина з них, щоб не потрапити в зону військового протистояння, тимчасово переселялись на території, що не були окуповані російськими військами, іноді вони примусово були депортовані до РФ або їм вдалося виїхати в інші країни, поповнивши ряди українських емігрантів. Приміром, Міжнародна правозахисна організація Amnesty International засудила депортацію українців до Росії або «вглиб окупованих територій». «Примусове вивезення мирних жителів окупованих українських територій до Росії – це військовий злочин», – констатували правозахисники [7].

Внаслідок військових дій в Україні зросла кількість біженців та внутрішньо переміщених осіб, які продовжують мігрувати зі сходу та півдня країни. За даними Управління Верховного Комісара

ООН у справах біженців, після повномасштабного вторгнення кількість українських біженців, зареєстрованих у Європі, вже перевищила 7 млн., приблизно стільки ж людей перемістилися всередині України й отримали статус тимчасово переміщених осіб (ТПО) [12; 20]. Цифри постійно змінюються, але вже понад 2,5 млн. українців повернулися додому, на території, які були в окупації, але тепер вони вважаються «відносно безпечними» [2]. Понад 3 млн. українців зареєструвалися за державними програмами тимчасового захисту в Європі. Від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну, згідно з даними ООН, найбільше українців переїхало у Польщу [24].

Хочеться вірити, що тимчасово, а не назавжди ці люди вимушено залишили Україну. Вищенаведені цифри є вражаючими. Цієї втрати ще можна запобігти. Цей процес є поки що зворотний. Бо українці, що тимчасово змінили місце проживання, втікаючи від агресивних дій РФ, ще можуть і хочуть повернутися після завершення війни. Проте наразі вони знаходяться під захистом інших держав, мають підтримку від української діаспори за кордоном та гуманітарну і соціальну допомогу від урядів країн тимчасового перебування біженців.

Підтримка діаспорою українців, що постраждали від злочинних дій армії РФ в Україні, стала безпрецедентною, роль української діаспори визначальною. Адже саме у країнах Європи, США та Канаді українська громада була і залишається великою та активною, а після початку повномасштабного вторгнення кількість українців у цих країнах ще значно зросла, відповідно зріс також їхній вплив на політику держав щодо України та різнопланової допомоги українському

народові, зокрема біженцям. До прикладу, українська громада в Італії є однією з найбільших етнічних груп. За офіційною статистикою, понад 223 тис. мали офіційне проживання та роботу в Італії. З початку гострої фази збройної агресії Росії проти України станом на 15 липня 2022 року в Італію прибуло ще понад 150 тис. громадян України [13; 22].

Завдяки українцям за кордоном, їх участі у різних заходах, які організовували представники української діаспори в країнах проживання, демократичні уряди країн все більше впевнювалися у тому, що РФ своїми діями тероризує та здійснює геноцид українців.

Як бачимо, за 8 років і 10 місяців збройного протистояння з Росією Українська держава, активно співпрацюючи із зарубіжним українством, використовуючи спільний інтелектуальний, соціально-професійний, політико-правовий, фінансово-економічний та культурно-мистецький потенціал, вже зайняла досить стійку та активну позицію щодо припинення міждержавного збройного конфлікту на території України, що полягає в чітко продуманих, організованих та керованих військово-політичних та міжнародно-дипломатичних зусиллях, спрямованих на відновлення територіальної цілісності держави та повноцінної реінтеграції населення окупованих територій. А це означає, що Українська держава є окремим суб'єктом на геополітичній карті світу завдяки міжнародній підтримці задля збереження в подальшому своєї геостратегічної суб'єктності та впливовості.

Закордонне українство своєю чергою залишається впливовим чинником, що сприяє «створенню необхідних умов для збереження, розвитку та виявів

етнічної культурної, мовної та релігійної самобутності українських національних меншин у державах їхнього проживання; налагодженню успішної співпраці українського суспільства із закордонними українцями в різноманітних сферах життя щодо захисту національних, інтелектуальних і духовних цінностей в Україні й за кордоном; задоволенню національно-культурних і мовних потреб закордонних українців; створенню засад для розвитку і ефективного використання інтелектуального, духовного та фізичного потенціалу нації, а також підвищення позитивного міжнародного іміджу України» [21].

Отже, на початку XXI ст. війна знову стала визначальним чинником, що спричинив найбільшу хвилю еміграції з України. Це насамперед найближчі європейські країни, що мають спільний кордон з Україною, такі як Польща, Словаччина, Румунія, Угорщина, Молдова, а також Болгарія, Туреччина, Німеччина, Австрія, Велика Британія, США, Канада, країни Балтії, Скандинавії, Латинської Америки, Австралія та ін. Через війну люди продовжують виїжджати з прифронтових (і не тільки) регіонів, рятуючи себе, дітей, людей похилого віку, а також людей з обмеженими можливостями від ракетних та артилерійських обстрілів з боку РФ, через політичні переслідування активістів, фізичні та психологічні утиски українських патріотів, що відбуваються на вже тимчасово окупованих територіях України, зокрема в АР Крим, у місті Севастополі, в окремих регіонах Донецької та Луганської, а також Харківської, Миколаївської, Херсонської та Запорізької областей.

Завдячуючи активній позиції як української дипломатії, так і цілеспрямованій

допомозі української діаспори та співпраці і підтримці міжнародної дипломатії, виконавчі та законодавчі структури ЄС, США, Канади та інших країн з початку військової ескалації суттєво допомагають українському народові у боротьбі проти терористичної політики влади РФ.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну українська діаспора активізувала свої зусилля з об'єднання українських громад у всьому світі задля захисту національних інтересів українців як у межах України, так і поза її межами, а також зі збору коштів і допомоги Україні. Як і раніше, особливу роль у згуртуванні відіграли вже існуючі громадські об'єднання, які на світовому міждержавному рівні завжди представляли та захищали інтереси українців в еміграції та підтримували і надавали допомогу Україні.

Ukrainian World Congress (UWC) – Світовий Конгрес Українців (СКУ) – є найвідомішою міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діаспорі, неприбутковим позапартійним об'єднанням, що представляє інтереси понад 20 млн. українців у 133 країнах світу. До світової мережі СКУ входять українські діаспорні організації з понад 60 країн світу. Вже понад 55 років СКУ сприяє консолідації світового українства, розбудовує міжнародну коаліцію підтримки України та зміцнює мережу українських діаспорних організацій, надаючи інформаційну підтримку українським біженцям. СКУ визнаний Економічною і соціальною радою ООН як неурядова організація зі спеціальним консультативним статусом та має статус учасника міжнародної неурядової організації в Раді Європи [14; 16].

СКУ підтримує позицію уряду України щодо того, щоб виключити Росію з групи G20 та допомогти припинити її загарбницьку війну в Україні: «Росія не є і не може бути повноцінним членом G20 у той час, коли вона знищує всю міжнародну економічну, політичну та соціальну стабільність у світі. Коли її лідер боїться приїжджати на саміт, бо знає що його ніхто вже не сприймає. І коли Росія вторгається у сусідні держави, вбиває і знищує своїх мирних сусідів. Як G8 відкинули Росію у 2014 році, так і країни G19 повинні вигнати Росію з G20 у 2022 році!» [17].

Зі слів президента СКУ П. Грода, з початку повномасштабного вторгнення Росії українська діаспора по всьому світу активізувала свої зусилля зі збору коштів і допомоги Україні. Об'єднувати громади в усьому світі для захисту українських інтересів – такою бачать свою провідну роль у СКУ. «Тривають регулярні мітинги у сотнях міст по всьому світу. Сотні тисяч українців повернулися на Батьківщину з еміграції після 24 лютого і взяли до рук зброю. Ще більше тих, хто допомагає нашим захисникам. Це українці з усього світу. Це цілий український світ, який сьогодні споряджає українську армію, спонукає політиків своїх країн активніше допомагати нашій державі, опікується українськими біженцями. Лише за перші місяці з початку повномасштабної війни наша кампанія United With Ukraine зібрала понад 40 мільйонів доларів США на спорядження бійців територіальної оборони усім необхідним. Загальна сума допомоги від світового українства перевищила 500 млн. доларів» [16].

Закордонне українство є важливим елементом зовнішньополітичних зусиль для підтримки зв'язків з українцями, які проживають за межами України.

Українські громади світу допомагають Україні та українцям, які проживають в Україні, протистояти нападу РФ через урядові, а також неурядові громадські об'єднання українців, що діють у країнах їхнього проживання. Згідно з даними Міністерства закордонних справ України, українська громада представлена 577 організаціями закордонних українців у 58 країнах світу (включно з РФ), які співпрацюють із закордонними дипломатичними установами України [22].

Європа об'єднує понад 50 незалежних держав і в кожній із них зареєстровані та успішно діють неурядові громадські об'єднання українців, тому підтримка України з Європи колосальна: Австрія (9), Болгарія (2), Велика Британія (7), Греція (7), Данія (8), Естонія (28), Ірландія (2), Ісландія (1), Іспанія (35), Італія (100), Кіпр (1), Латвія (18), Литва (12), Люксембург (2), Молдова (26), Нідерланди (3), Норвегія (7), Польща (27), Португалія (14), Словенія (4), Німеччина (15), Швейцарія (1), Швеція (11), Фінляндія (4), Франція (6), Хорватія (10), Чехія (18) і т. д. Загалом у країнах Європи працюють понад 360 громадських осередків українства, у США – понад 60, Канаді – понад 1000 [22].

Останніми роками українська громада Європи та країн Північної Америки збільшувалась за рахунок трудових мігрантів третьої та четвертої хвилі. Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 р. додалися українці п'ятої хвилі еміграції, проте є велика вірогідність, що вони повернуться в Україну після завершення війни. А поки що уряди європейських країн, США та Канади продовжують активну співпрацю з Україною та безпрецедентну підтримку на дипломатичному,

зовнішньополітичному, військово-стратегічному, фінансовому, науковому, освітньому, культурному, медичному, інформаційному та всіх інших можливих рівнях безпекової допомоги. Приміром, у Великобританії було відкрито соціальні програми для переселенців «Житло для України» та «Програма з допомоги сім'ям України», якими скористались десятки тисяч українців, які рятувалися від війни. Громадяни України, які отримують дозвіл на працевлаштування у країнах Європи, США та Канади, користуються переважно такими ж правами щодо захисту своїх інтересів, як і громадяни цих країн. Це стало можливим великою мірою завдяки тому, що українська діаспора своєю активною діяльністю вже давно «завоювала» прихильність до України, а також активній роботі МЗС України та українських посольств у країнах Європи та Північної Америки [13]. Понад 82 тис. українців та членів їхніх родин прибули до США за програмою «Єднання заради України» [11].

З 2014 р. діяльність та згуртованість української громади у багатокультурному середовищі Європи, США та Канади помітно зросли. Закордонні українці активно захищають національні інтереси України, забезпечують допомогу українським військовим, популяризують українську культуру й традиції, створюючи національні культурно-гуманітарні осередки у найбільших містах.

Після повномасштабного вторгнення РФ в Україну українці за кордоном проводять різні акції на підтримку Батьківщини, це сприяє пришвидшенню у прийнятті важливих політичних рішень на міжнародному рівні та консолідації українців усього світу. На постійній основі проводяться численні заходи на

підтримку України. Щотижня відбуваються 2–4 акції у різних містах за кордоном, на яких збираються благодійні пожертви, і згодом в Україну регулярно відсилаються великі партії гуманітарної допомоги. Такі мирні демонстрації є потужною «зброєю» проти кремлівської агресії у всьому світі і мають відбуватися постійно, адже привернення уваги до ситуації також пришвидшує перемогу. Закордонні українці також беруть активну участь у мітингах-протестах проти терористичних дій РФ, зокрема масованих ударів по мирному населенню України; незаконного утримування полонених військових та політв'язнів; в акціях на підтримку розслідування всіх військових злочинів проти українського народу та притягнення кремлівського уряду до відповідальності; звільнення всіх військових та політичних в'язнів; визнання РФ – державою-спонсоркою тероризму; визнання урядами всіх країн того, що РФ здійснює геноцид українського народу; отримання статусу кандидата на членство в ЄС та членства в НАТО тощо [13; 22; 23].

Закордонні українці проживають на усій території Європи, США та Канади із виразною концентрацією в основних промислових центрах та великих містах, працюють у всіх сферах культурного, політичного та соціального життя. Основним напрямом роботи закордонних товариств є об'єднання українців між собою для збереження української культури в країнах проживання, підтримки української мови, створення культурно-мистецьких та культурно-просвітницьких центрів, театрів, кіноклубів, музеїв, бібліотек, спортклубів тощо. Українські етнокультурні осередки покликані захищати права українських емігрантів на

збереження етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності, національної свідомості, індивідуальних та колективних прав членів організації та зміцнення міжнародного співробітництва в країнах їхнього проживання. Закордонні українські товариства проводять низку заходів для викладання й популяризації української мови, культури та історії, традицій та релігії, сприяють розвитку політичного, духовного та суспільного життя українців, а також стимулюють зміцнення контактів та розвиток дружніх відносин між країнами. Щороку організовуються заходи з вшанування пам'яті військових і політичних діячів, які боролися за незалежність України і поховання яких знаходяться на території Європи, у США чи Канаді. Активні зусилля українською діаспорою спрямовуються на роботу щодо визнання на офіційному рівні Голодомору 1932–1933 рр. в Україні актом геноциду українського народу, а також проведення низки заходів, присвячених вшануванню пам'яті жертв Голодомору та визнання РФ державою-спонсоркою тероризму [13; 22].

Українські товариства у країнах Європи, США та Канади, спільно з українськими посольствами, реалізують культурні та гуманітарні проекти з популяризації українських традицій, культури, мистецтва та історії: проводять традиційні культурно-мистецькі фестивалі, спільні заходи з метою відзначення пам'ятних і важливих для України дат, святкування державних і релігійних свят, тематичних флешмобів, протестних заходів, солідарних акцій, мітингів, фестивалів, благодійних аукціонів та концертів, працюють літні навчальні табори для дітей із зони бойових дій тощо. В освітніх закладах, тобто українських суботніх

та недільних школах при українських громадських об'єднаннях, працюють у напрямку популяризації та поширення української мови та літератури. Посольства тісно співпрацюють з українською громадою, насамперед у сфері публічної та культурної дипломатії для популяризації іміджу України [13; 22].

Після початку повномасштабного військового вторгнення Росії в Україну відповіддю об'єднаної української діаспори та громадських організацій на російську агресію стала активна культурно-гуманітарна діяльність, що проводилася з метою координації допомоги українським біженцям та консолідації підтримки урядами дружніх країн Європи, Канади та США. Уряди держав та волонтери і представники української діаспори активно допомагають українцям знайти прихисток у цих країнах, надаючи тимчасовий притулок, створюючи усі необхідні умови для комфортного та безпечного проживання. Також реалізуються численні ініціативи, спрямовані на надання українцям допомоги з працевлаштування, забезпечення освітніх, медичних та інших послуг і потреб, повного доступу до ринку праці [13; 22].

Спільно з посольствами закордонні українці приділяють значну увагу зміцненню зв'язків з Батьківщиною, ведуть актину волонтерську та благодійну діяльність, організовують заходи зі збору гуманітарної допомоги для України, а також максимально сприяють вимушеним переселенцям, надсилаючи допомогу медичним закладам, хоспісам, сиротинцям, волонтерським організаціям в Україні тощо. За участю української громади проводяться численні акції проти війни та російської агресії в Україні, благодійні концерти з метою збору фінансової та

гуманітарної допомоги для подолання її наслідків. Для допомоги переселенцям за сприяння діаспори створюються україномовні медіа, зокрема радіо- та телепрограми, інтернет-портали, що працюють за кордоном та слугують інформаційним майданчиком, просвітницькою платформою для отримання інформації щодо особливостей перебування у країнах, а також для обговорення ситуації навколо України та її кроків, які Українська держава та український народ здійснюють у боротьбі проти окупаційно-терористичної політики РФ. У музеях країн, де мешкають найбільші україномовні громади, за підтримки української влади створюються електронні україномовні аудіогіди, проводяться виставки українських митців тощо [13; 22].

Європейсько-українські, канадсько-українські та американсько-українські освітні та наукові товариства спільно з дипломатичними установами втілюють у життя спільні освітньо-наукові проекти. Співробітництво у науково-освітній сфері здійснюється через прямі контакти, в рамках окремих програм вищих навчальних закладів. З огляду на велику кількість українських дітей, які прибули разом з батьками, рятуючись від агресії РФ, українські посольства приділяють особливу увагу забезпеченню їхніх освітніх потреб та співпраці з закордонними українцями. Школи приймають на навчання дітей тимчасово переміщених осіб з України, створюються окремі класи для різних вікових категорій українських дітей. У деяких країнах, зокрема в Естонії, у новій «Школі Свободи», що розпочне свою діяльність цього року, навчальна діяльність вестиметься за методом мовного занурення, тобто мінімум 60% уроків проходитиме естонською мовою.

У Латвії також уже є поки що єдина в країнах Балтії школа, де на професійному рівні ведеться викладання української мови та літератури. За участю закордонних українців у співпраці з закордонними музеями опрацьовується питання про консультативну та практичну допомогу у реставрації частково пошкоджених або повністю знищених творів архітектури та мистецтва, колекцій і фондів, що постраждали внаслідок військових дій. Важливим кроком-відповіддю ООН на цей акт насильства над національною культурною спадщиною України світового значення, що знаходиться під охороною ЮНЕСКО, стало відсторонення РФ від головування в Комітеті Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО [6].

Як до збройної агресії, так і після необхідну підтримку для Української держави здійснюють діаспори США та Канади, які, як відомо, є одними з найчисленніших (не враховуючи РФ), найбільш організованих та мають значну кількість громадсько-політичних, культурно-мистецьких та наукових об'єднань і організацій, які працюють над налагодженням зв'язків між Україною та діаспорою. За інформацією МЗС України, в Канаді проживає 1 млн. 209 тис. осіб українського походження; в США – 893 тис., за офіційними даними, за неофіційними – понад 1,5 млн. осіб [13].

Діяльність закордонних українців, що мешкають у Канаді та США, всіх хвиль міграцій є надзвичайно ефективною, адже саме представники української діаспори доносять до влади та суспільства правду про реальний стан справ в Україні, вони певним чином сприяють тому, щоби влада США і Канади зрозуміла необхідність надання Україні дієвої та вчасної політичної, економічної

та військової допомоги. Тобто передусім плідна робота української громади в Канаді та США сприяла тому, щоби влада цих країн зберегла наміри допомагати Українській державі оптимально використати шанс для подальшого етнокультурного та національного відродження та розбудови демократії в Україні; засудила анексію Криму й збройний конфлікт на Донбасі; допомагала у розслідуваннях злочинів окупантів та притягненні їх до відповідальності; сприяла санкціями у послабленні можливостей РФ фінансувати війну в Україні та ін. [13].

Українська діаспора США має дуже розвинуту та активну структуру, що допомагає як українцям у США, так і Україні загалом. У США діють понад 60 різних українських громадських, культурних, освітніх, дитячих, молодіжних, жіночих, спортивних, наукових, музейних, правових, медичних та інших організацій [22]. Американська влада через Агентство США з міжнародного розвитку (United States Agency for International Development, USAID) співпрацює із членами українсько-американської громади, щоби показати постійну прихильність та підтримку американського народу українському перед лицем російської агресії та насильства, а також почути від них безпосередньо про їхні занепокоєння та способи співпраці, щоби допомогти українцям у їхніх потребах [25].

Одна з найвідоміших діаспорних інституцій США – Український Конгресовий Комітет Америки (УККА) – неприбуткова громадська організація, яка діє ще з 1940 р. та репрезентує і підтримує українську громаду США, є членом СКУ. При УККА функціонує Шкільна Рада, статутом якої передбачено надання освітніх послуг, таких як суботні чи

недільні школи для українських дітей. Президент УККА А. Футей після включення його 21.05.2022 р. серед інших 963 відомих американців до т. зв. «санкційного списку» Росією за «розпалювання русофобії» заявив, що це показує ефективність та впливовість роботи української діаспори у Сполучених Штатах. Виконавчий віце-президент УККА та директор Української національної інформаційної служби М. Савків теж впевнений, що внесення його прізвища до цього списку «підтверджує силу рішучості української громади припинити війну та виступати за міцне двостороннє стратегічне партнерство між Україною та Сполученими Штатами». О. Дейчаківський, який 35 років працював політичним радником у Комісії з безпеки та співробітництва в Європі (Гельсінській комісії), що є урядовою установою США, теж зовсім не стурбований включенням його до «санкційних списків» РФ: «Комісія колола очі Москві в радянські часи, а також після цього, особливо за правління Путіна, привертаючи увагу до їхніх незліченних порушень прав людини та демократії та, звісно, їх агресії проти інших країн, зокрема України» [3].

Ukrainian National Women's League of America (UNWLA) – Союз українок Америки – ще одна з найстаріших організацій, заснованих українською громадою в еміграції. Цього року вона святкує 97-му річницю створення. Впродовж десятиліть Союз українок Америки намагався зберегти українську ідентичність та допомагати Україні [18].

Американська благодійна організація United Help Ukraine працює у штатах Вірджинія, Меріленд та у Вашингтоні, за останні півроку зібрала для України 37 мільйонів доларів, а також постачає

медичне обладнання, пожежні та евакуаційні машини, карети швидкої допомоги, бронезилети й каски. За даними «Голосу Америки» [1], президентка організації активістка М. Байдюк підкреслила, що цю допомогу збирали не лише українці й вихідці з України, але й звичайні американці, які «теж уболівають і намагаються допомогти українському народові, як тільки можуть» [1].

У Канаді з 1940 р. діє Ukrainian Canadian Congress – Конгрес українців Канади (КУК) – громадська представницька рада, що представляє українсько-канадську громаду перед народом України та Канади, об'єднує 33 українських організації та їхні філіали. Штаб-квартира розташовується у Вінніпезі. Конгрес українців Канади нараховує шість провінційних рад, 34 відділи в містах Канади і ряд окремих комітетів, які надають гуманітарну та іншу підтримку українцям Канади та Українській державі [26].

Конгрес українців Канади та Канадсько-Українська фундація ще у 2021 р. створили Комітет гуманітарного порятунку для підтримки України у разі російського вторгнення. На рівні Міністерства закордонних справ, Міністерства оборони та Міністерства міжнародного розвитку Канади вже з 2021 р. розпочалося обговорення з українською діаспорою, зокрема з очільником Конгресу українців Канади, заходів зі стримування російської агресії. Комітет гуманітарного порятунку створено для «формалізації погодженого підходу до швидкого й ефективного надання гуманітарної допомоги тим, хто її потребує в Україні, та реагування на будь-яку подальшу агресію Росії». «Комітет працюватиме із канадсько-українською громадою по всій Канаді, аби знизити дублювання зусиль,

підвищити ефективність», – розповіли в українській організації. Основні зусилля новостворений комітет приділятиме наданню гуманітарної допомоги у таких сферах, як підтримка переміщених осіб, медична опіка, тимчасовий притулок і продовольча безпека [8].

Висновки. Після збройної агресії РФ на територію Української держави українська діаспора активно включилася у боротьбу за збереження української державності, етнокультурного простору, етнічної культури та ідентичності. Українські громади за кордоном взяли на себе інформаційну, дипломатичну, фінансову, гуманітарну, військову, культурну та соціальну роботу. Закордонне українство постійно прискорює перемогу України в російсько-українській війні, активно підтримуючи біженців та переселенців, надаючи дипломатичну та фінансову підтримку через міжнародні та гуманітарні програми й фонди, знаходячи тимчасовий прихисток, сприяючи надходженню військової, медичної та гуманітарної допомоги в Україну, обмежуючи інфотерор у медіа та кіберпросторі. За сприяння закордонних українців діють центри соціально-гуманітарної допомоги як від волонтерів, так і від міжнародних благодійних організацій. Також закордонні українці допомагають зберігати, презентувати, відстоювати та поширювати українські культурні цінності та налагоджувати і підтримувати дипломатичні зв'язки в усіх країнах світу.

Посольства України у тісній співпраці з закордонними українцями активно поширюють знання про Україну, її минуле й сучасність, сприяючи, таким чином, подальшій консолідації України як держави-стратегічного партнера з давньою історією, багатою культурою та чітко

визначеними європейськими і північно-атлантичними перспективами.

Завдяки єднанню українців усього світу, співпраці з українською діаспорою та міжнародній підтримці Українська держава стає міцнішою і впевнено продовжує свій рух до перемоги у війні за незалежність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брифінг Голосу Америки. Волонтери в США збирають мільйони для України. 06.09.2022. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/6733316.html>
2. Відповідь ЄС на міграційну кризу в Європі. Stand with Ukraine. 12.07.2022. URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/uk/vidpovid-ies-na-migratsiinu-krizu-v-iev/products-details/20220329CAN65346>
3. Ворожко Т. «У Сибіру відпочивати й не збирався». Для чого Москва запроваджує санкції проти американців? *Голос Америки*. 24.05.2022. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/rosisky-sanckii-proty-usa-sens-/6587393.html>
4. Гомотюк О., Недошитко І. Українська діаспора США у процесах українського державотворення: перспективи дослідження / Національний університет «Кієво-Могилянська академія». *Мандрівець*. 2014. № 5. С. 48–53.
5. Горелов Д. Актуальні проблеми розвитку стосунків української діаспори США з Україною. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2006. Вип. 29. С. 376–384.
6. Горлач Поліна. Росія більше не є головою Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. *Суспільне Культура*. 24.11.2022. URL: <https://suspilne.media/324390-rosiabilse-ne-e-golovou-komitetu-vsesvitnoi-spadsini-unesko/>
7. Губа Р., Куприков С. Amnesty International засудила депортацію українців до Росії. *DW*. 10.11.2022. URL: <https://www.dw.com/uk/amnesty-international-zasudila-deportaciu-ukrainciv-do-rosii/a-63717456>

8. Діаспора у Канаді сформувала комітет для координації допомоги Україні. *Укрінформ*. 27.01.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3393252-diaspora-u-kanadi-sformovala-komitet-dla-koordinacii-dopomogi-ukraini.html>
9. Закон України «Про закордонних українців» № 4381-VI від 09.02.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 39. Ст. 473.
10. Калакура Я. Зарубіжний світ у вимірі новітньої української історіографії. *Міжнародний збірник наукових праць з всесвітньої історії і міжнародних відносин «Україна – Європа – Світ»* (головний редактор д. і. н., проф. Л. М. Алексієвський). Тернопіль, 2013. Вип. 11. С. 207–208.
11. Кравченко О. В рамках програми «Єднання для України» більше 82 тисяч українців та членів їхніх родин заїхали до США. *Lb.ua*. 11.12.2022. URL: https://lb.ua/world/2022/12/11/538728_ramkah_programi_iednannya.html
12. Кількість українських біженців, зареєстрованих у Європі, перевищила 7 мільйонів – нові дані ООН. *Голос Америки*. 08.09.2022. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/killist-zhertv-ta-bizhentsiv-zroslo-oon/6736396.html>
13. Міністерство закордонних справ України. Двостороннє співробітництво. 23.10.2019. URL: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo>
14. Отрошко Л. Особливості етнокультурних взаємин української діаспори з Україною у період від середини 80-х до середини 90-х років ХХ століття. *Українознавство*. 2019. № 2 (72). С. 146–163. URL: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/179022>
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 № 165 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки забезпечення міжнародного позитивного іміджу України, забезпечення діяльності Українського інституту та здійснення заходів щодо підтримки зв'язків з українцями, які проживають за межами України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/165-2017-%D0%BF#Text>
16. Світовий Конгрес українців: 55 років боротьби за вільну Україну. 14.11.2022. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/svitovij-kon%D2%91res-ukra%D1%97ncziv-55-rokiv-borotbi-za-vilnu-ukra%D1%97nu/>
17. СКУ закликає G20 вигнати Росію з групи та допомогти припинити її загарбницьку війну в Україні. Світовий Конгрес українців. 15.10.2022. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/sku-zaklika%D1%94-g20-vignati-rosiyu-z-grupita-dopomogti-pripiniti-%d1%97%D1%97-zagarbniczku-vijnu-v-ukra%D1%97ni/>
18. Соломко І. Союз українок Америки: історія та значення організації для української громади у США. Відео. *Голос Америки*. Діаспора. 04.10.2022. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/soyuz-ukrayinok-ameryky/6775316.html>
19. Терещук Галина. Українці змінюють ставлення до української діаспори. Дані соціопитування. *Радіо Свобода*. 25.10.2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/diaspora-svit-ukrayina-potensial/31528626.html>
20. УВКБ ООН оновлює дані про біженців з України, які відображають останні переміщення. *UNHCR Україна*. 09.06.2022. URL: https://www.unhcr.org/ua/46047-unhcr-updates-ukraine-refugee-data-reflecting-recent-movements_ua.html
21. Указ Президента України «Про Національну концепцію співпраці із закордонними українцями» від 13.10.2006 № 875/2006. URL: <http://www.mfa.gov.ua/australia/ua/publication/content/43936.htm>
22. Українська громада в країнах світу. Перелік громадських організацій закордонних українців, які співпрацюють із закордонними дипломатичними установами України. 29.10.2019. URL: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo/zakordonnii-ukrayinci/ukrayinska-gromada-v-krayinah-svitu>
23. Українські громади за кордоном: нові точки відліку. *Збірник матеріалів*

Міжнародної науково-практичної конференції (22 квітня 2021 р.) Львів, 2021. 158 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35417/1/Konferenc_Lviv_2021.pdf

24. Шевченко Христина. Як Австрія та Британія приймають українських біженців і якими перевагами можуть скористатися переселенці. *Голос Америки*. 04.09.2022. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/vijnavukrainibigenci-ukrainci-ukrainckibigencivevropidopomohaukraini/6727156.html>

25. Administrator Samantha Power Meets With Ukrainian Ambassador To The U.S. Oksana Markarova. URL: <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/nov-15-2022-administrator-power-meets-ukrainian-ambassador-oksana-markarova>

26. Ukrainian Canadian Congress. Represents the Ukrainian Canadian community before the people and Government of Canada. URL: <https://www.ucc.ca/>

REFERENCES

1. *Voice of America Briefing. Volunteers in the USA are Raising Millions for Ukraine*. (Sept. 06, 2022). [online] Available at: <https://ukrainian.voanews.com/a/6733316.html> [in Ukr.]

2. The EU's Response to the Migration Crisis in Europe. *Stand with Ukraine*. (July 12, 2022). [online] Available at: <https://ukraine.europarl.europa.eu/uk/vidpovidies-na-mighratsiinu-krizu-v-iev/products-details/20220329CAN65346> [in Ukr.]

3. VOROZHKO, T. (2022). "I wasn't Going to Rest in Siberia." Why does Moscow Imposes Sanctions Against the Americans? *Voice of America*. (May, 24). [online] Available at: <https://ukrainian.voanews.com/a/rosisky-sanckii-proti-usa-sens-/6587393.html> [in Ukr.]

4. HOMOTIUK, O., NEDOSHYTKO, I. (2014). *The Ukrainian Diaspora of the USA in the Processes of Ukrainian State Formation: Research Perspectives*. Ternopil: Mandrivets Publishing House, № 5, pp. 48–53. [in Ukr.]

5. HORELOV, D. (2006). Actual Problems of Relations Development Between the Ukrainian Diaspora in the USA and Ukraine.

Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. (Scientific Notes of the I. Kurasa Institute of Political and Ethnonational Studies), Issue 29, pp. 376–384. [in Ukr.]

6. HORLACH, P. (2022). Russia is no Longer the Head of the UNESCO World Heritage Committee. *Society Culture*. (Nov. 24). [online] Available at: <https://suspilne.media/324390-rosia-bilse-ne-e-golovou-komitetu-vseshvitnoispadsini-unesko/> [in Ukr.]

7. HUBA, R., KUPRIKOV, S. (2022). Amnesty International Condemned the Deportation of Ukrainians to Russia. *DW*. (Nov. 10). [online] Available at: <https://www.dw.com/uk/amnesty-international-zasudila-deportaciu-ukrainciv-do-rosii/a-63717456> [in Ukr.]

8. Diaspora in Canada Formed a Committee to Coordinate Aid to Ukraine. *Ukrinform*. (Jan. 27, 2022). [online] Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3393252-diaspora-u-kanadi-sformovala-komitet-dla-koordinacii-dopomogi-ukraini.html> [in Ukr.]

9. *On Ukrainians Worldwide: Law of Ukraine № 4381-VI of February 09, 2012. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, № 39, 473 p.* [in Ukr.]

10. KALAKURA, Ya. (2013). Foreign World in the Dimension of the Latest Ukrainian Historiography. *Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats z vseshvitnoi istorii i mizhnarodnykh vidnosyn «Ukraina – Yevropa – Svit»* (The International Collection of Scientific Works Series: History, International Relations "Ukraine Europe World"). Ternopil, Issue 11, pp. 207–208. [in Ukr.]

11. KRAVCHENKO, O. (2022) As Part of the "Unity for Ukraine" Program, More than 82,000 Ukrainians and their Family Members Came to the USA. *Lb.ua*. (Dec. 11, 2022). [online] Available at: https://lb.ua/world/2022/12/11/538728_ramkah_programi_iednannya.html [in Ukr.]

12. The Number of Ukrainian Refugees Registered in Europe has Exceeded 7 Million – New UN Data. *Voice of America*. (Sept. 08, 2022). [online] Available at: <https://ukrainian.voanews.com/a/kilkist-zhertv-ta-bizhentsiv-zroslo-oon/6736396.html> [in Ukr.]

13. *Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Bilateral Cooperation.* (Oct. 23, 2019). [online] Available at: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spirovbitnictvo> [in Ukr.]

14. OTROSHKO, L. (2019). Specifics of Ethnocultural Relations Between the Ukrainian Diaspora and Ukraine in the Period from the Mid-1980s to the Mid-1990s of the 20th Century. *Ukrainoznavstvo* (Ukrainian Studies), № 2 (72), pp. 146–163. [online] Available at: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/179022> [in Ukr.]

15. *Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the Procedure for the Use of Funds Provided in the State Budget for Financial Support to Ensure the International Positive Image of Ukraine, the Activities of the Ukrainian Institute and Implement Measures to Maintain Relations with Ukrainians Living Abroad” as of March, 22, 2017 No. 165.* [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/165-2017-%D0%BF#Text> [in Ukr.]

16. *World Congress of Ukrainians: 55 Years of Struggle for Free Ukraine.* (Nov. 14, 2022). [online] Available at: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/svitovij-kon%D2%91res-ukra%D1%97ncziv-55-rokiv-borotbi-za-vilnu-ukra%D1%97nu/> [in Ukr.]

17. *World Congress of Ukrainians Calls on the G20 to Expel Russia from the Group and Help to End its Aggressive War. World Congress of Ukrainians.* (Oct. 15, 2022). [online] Available at: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ua/sku-zaklika%D1%94-g20-vignatirosiyu-z-grupi-ta-dopomogti-priviniti-%D1%97%D1%97-zagarbniczku-vijnu-v-ukra%D1%97ni/> [in Ukr.]

18. SOLOMKO, I. (2022). The Union of Ukrainian Women of America: the History and Significance of the Organization for the Ukrainian Community in the USA. Video. *Voice of America. Diaspora.* (Oct. 04). [online] Available at: <https://ukrainian.voanews.com/a/soyuz-ukrayinok-ameryky/6775316.html> [in Ukr.]

19. TERESHCHUK, H. (2021). Ukrainians are Changing their Attitude Towards the Ukrainian Diaspora. *Social Survey Radio Svoboda.* (Oct. 25). [online] Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/diaspora-svit-ukrayina-potentsial/31528626.html> [in Ukr.]

20. UNHCR Updates Data on Refugees from Ukraine Reflecting Recent Movements. *UNHCR Ukraine.* (June 09, 2022). [online] Available at: https://www.unhcr.org/ua/46047-unhcr-updates-ukraine-refugee-data-reflecting-recent-movements_ua.html [in Ukr.]

21. *Decree of the President of Ukraine “On the National Concept of Cooperation with Ukrainians Abroad” as of October 13, 2006 No. 875/2006.* [online] Available at: <http://www.mfa.gov.ua/australia/ua/publication/content/43936.htm> [in Ukr.]

22. *The Ukrainian Community in the World Countries. List of Public Organizations of Ukrainians Abroad Cooperating with Foreign Diplomatic Institutions of Ukraine.* (Oct. 29, 2019). [online] Available at: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spirovbitnictvo/zakordonni-ukrayinci/ukrayinska-gromada-v-krayinah-svitu> [in Ukr.]

23. *Ukrainian Communities Abroad: New Reference Points.* (2022). *Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Collection of Materials of the International Scientific and Practical Conference) (Apr. 22). Lviv, 158 p. [online] Available at: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35417/1/Konferenc_Lviv_2021.pdf. [in Ukr.]

24. SHEVCHENKO, Kh. (2022). How Austria and Great Britain Host Ukrainian Refugees and what Benefits can Refugees Reap. *Voice of America.* (Sept. 04). [online] Available at: <https://ukrainian.voanews.com/a/vijnavukraini-bigenci-ukrainci-ukrainckibigencivevropi-dopomohaukraini/6727156.html> [in Ukr.]

25. *Administrator Samantha Power Meets With Ukrainian Ambassador To The U.S. Oksana Markarova.* [online] Available at: <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/nov-15-2022-administrator-power-meets-ukrainian-ambassador-oksana-markarova> [in Eng.]

26. *Ukrainian Canadian Congress. Represents the Ukrainian Canadian Community Before the People and Government of Canada.* [online] Available at: <https://www.ucc.ca/> [in Eng.]